

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2022-08-31
Stockholm

Mål nr
M 8649-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-07-05 i mål nr M 1838-21, se bilaga A

PARTER

Klagande
Gryaab AB

Ombud: Advokaterna T.W. och C.B.

Motpart
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

SAKEN

Förbud mot att genomföra anslutning av Marstrands avloppsreningsverk till Ryaverket i Göteborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1834000

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Gryaab AB (Gryaab) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med upphävande av underinstansernas beslut, ska godta den anmälda ändringen av verksamheten och därmed ge bolaget rätt att vid Ryaverket i Göteborgs kommun ta emot avloppsvatten från Marstrands avloppsreningsverk.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Gryaab har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan. Gryaab har till länsstyrelsen lämnat in anmälningar för mottagande av avloppsvatten vid Ryaverket från Bollebygds och Olsfors avloppsreningsverk samt Kode och Marstrands avloppsreningsverk. Anmälningarna har utformats i enlighet med tillståndet för Ryaverket och gäller endast om det finns ett tillräckligt belastningsutrymme på Ryaverket för mottagandet med beaktande av gällande miljötillstånd. Den prioritering mellan de anmälda reningsverken som länsstyrelsen har gjort ska endast göras om den ökade belastningen inte ryms inom Ryaverkets miljötillstånd. Gryaab har i sin anmälan med tillhörande underlag visat att belastningsökningen vid mottagandet av avloppsvatten från Marstrands avloppsreningsverk, tillsammans med det från övriga reningsverk, med marginal ryms inom Ryaverkets miljötillstånd. Ytterligare utredning som styrker detta har getts in vid mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljödomstolen har emellertid tolkat ramen för målet felaktigt och dömt över sådant som inte ska prövas i målet. Målet omfattar endast en prövning av om den mottagna mängden avloppsvatten från Marstrands avloppsreningsverk ryms inom Ryaverkets miljötillstånd. Kungsälvs kommuns allmänna VA-anläggningar för överföring av avloppsvatten är inte en del av eller en förutsättning för miljötillståndet för Ryaverket. Kungsälvs kommuns VA-anläggningar ska istället hanteras av kommunen inom ramen för en ändring/avveckling av Marstrands avloppsreningsverk eller som separata prövningar för ledningsutbyggnaden. Länsstyrelsen har i enlighet härmed avgränsat anmälningsärendet.

Gryaabbs miljötillstånd för Ryaverket är avgränsat till reningen vid Ryaverket samt det till verket hörande tunnelsystemet, dvs. omfattar sådana anläggningar och åtgärder som Gryaab har faktisk och rättslig rådighet över. Alla ledningar och anläggningar som i övrigt behövs för avledning av avloppsvatten inom och från respektive ägarkommun till Ryaverket äger, driver och ansvarar den kommunen för. Mark- och miljödomstolen har uppenbart som grund för avslag beaktat omständigheter som ligger utanför ramen för målet. Frågan har heller inte lyfts under handläggningen vid tingsrätten och Gryaab har således inte kunnat yttra sig över den med följd att varken ramen för målet eller sakförhållandena kunnat förtydligas.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak detsamma som framgår av länsstyrelsens beslut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Gryaab har till länsstyrelsen anmält att Marstrands reningsverk ska anslutas till Ryaverket, som drivs av Gryaab. Gryaab har i två andra separata ärenden, som inte är föremål för prövning i detta mål, anmält att även två andra reningsverk ska anslutas till Ryaverket. Länsstyrelsen har förbjudit anslutningen av Marstrands reningsverk till Ryaverket, men godtagit Gryaabbs anmälningar vad avser de andra reningsverken. Skälet till länsstyrelsens beslut har huvudsakligen varit att en anslutning av samtliga tre reningsverk skulle kunna medföra att Ryaverket inte kommer att kunna följa det utsläppsvillkor som finns i Ryaverkets tillstånd. Vid prioriteringen av de olika anmälningarna har länsstyrelsen bland annat tagit hänsyn till att en anslutning av Marstrands reningsverk skulle innebära en större negativ påverkan på miljön genom att en överföringsledning skulle behöva passera ett flertal känsliga naturområden.

Mark- och miljööverdomstolen noterar härvid att det följer av motiveringen till Ryaverkets tillstånd att vissa nya anslutningar till Ryaverket ska prövas genom minst en anmälan till tillsynsmyndigheten och att tillsynsmyndigheten efter anmälan ska pröva om den belastningsökning som en ny anslutning ger upphov till kan rymmas inom Ryaverkets tillstånd.

Mark- och miljödomstolen har avslagit Gryaabs överklagande av länsstyrelsens beslut och i sin dom konstaterat att en utökning av verksamheten vid Ryaverket inte kan ske utan att nya ledningar och pumpstationer anläggs. Eftersom dessa åtgärder skulle kunna medföra betydande påverkan på miljön har mark- och miljödomstolen funnit att anslutningen av Marstrands reningsverk till Ryaverket omfattas av tillståndsplikt och inte kan prövas inom ramen för en anmälan.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande överväganden.

En myndighet eller domstol har att förhålla sig till hur parterna inför dem har formulerat sin talan. I förevarande mål är det således Gryaabs anmälan som har angett ramen för processen. Av den aktuella anmälan framgår uttryckligen att den inte omfattar nya överföringsledningar eller placering och påverkan av nya pumpstationer. Gryaab har tydliggjort att man inte ansvarar för eller har rådighet över ledningsnät i andra kommuner. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att ledningsnätet i Kungälv kommun inte omfattas av Gryaabs ansvar. Mark- och miljödomstolens dom bygger således på ett felaktigt antagande om vad som omfattas av Gryaabs anmälan och vad som varit möjligt att pröva i målet.

Mark- och miljödomstolens felaktiga antagande har haft en avgörande betydelse för målets utgång där. Det är inte lämpligt att Mark- och miljööverdomstolen som första överinstans prövar de frågor som aktualiseras av anmälan. Den överklagade domen ska därför undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Yvonne Eklund, hovrättsrådet Li Brismo och tf. hovrättsassessorn Henriette Fornas Minerskjöld, referent.

Föredragande har varit Ylva Svensson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-07-05
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 1838-21

KLAGANDE
Gryaab AB

Ombud:
Advokaten T.W.

MOTPART
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 8 april 2021 i ärende nr 555-509-2021, se bilaga 1

SAKEN

Förbud mot att genomföra anslutning av Marstrands avloppsreningsverk till Ryaverket i Göteborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) beslutade den 8 april 2021 att förbjuda Gryaab AB (Gryaab) att genomföra den anmälda ändringen av dess verksamhet, anslutning av Marstrands avloppsreningsverk till Ryaverket i Göteborgs kommun.

YRKANDEN M.M.

Gryaab har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att domstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut, ska medge den anmälda ändringen. Gryaab har anfört i huvudsak följande som grund för yrkandet.

Grunder

Som grunder för sitt yrkande får Gryaab sammanfattningsvis anföra följande.

1. Anslutningen av Marstrands ARV till Ryaverket ryms inom Ryaverkets befintliga miljötillstånd, och härtill hörande utsläppsvillkor.
2. Det finns betydande fördelar i miljö- och resurshänseende med en anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket, då det bl.a. skulle medföra en minskning av energi- och kemikalieanvändningen och av antalet transporter med tunga fordon (per renad mängd avloppsvatten). En anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket möjliggör vidare planlagd bebyggelseutveckling i Kungälv kommun och att 1 089 hushåll (motsvarande 3 267 personekvivalenter) med enskilda avloppslösningar kan anslutas till kommunal avloppsrening.
3. Marstrands ARV kommer inom en snar framtid att behöva läggas ner eller byggas om för att klara tillkommande belastning. Det är samhällsekonomiskt fördelaktigt att istället leda spillvattnet till Ryaverket samt att samförlägga anläggandet av spillvattenledningar för anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket med det planerade anläggandet av dricksvattenledningar på aktuell sträcka i Kungälv kommun.

Anslutningen av Marstrands ARV ryms inom Ryaverkets befintliga miljötillstånd

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 29 januari 2020 om ett nytt miljötillstånd för Ryaverket, vilket Gryaab tog i anspråk den 1 januari 2021. Gryaab gör gällande att anslutningen av Marstrands ARV med marginal ryms inom det ovan nämnda miljötillståndet för Ryaverket, och det gäller bl.a. tätbebyggelsens storlek, den maximala genomsnittliga veckobelastningen och utsläpšovillkoren, varvid följande uppges.

Tätbebyggelsens storlek

Tätbebyggelsens storlek är angiven till 1 300 000 pe i Ryaverkets miljötillstånd. I det innefattas fysiska personer bosatta i området, industri, turister, in- och utpendling. Det finns en betydande marginal i denna del av miljötillståndets omfattning. Även om ansluten befolkning inom Gryaabns nuvarande upptagningsområde ökar till 955 000 pe år 2036 så inryms en anslutning med ytterligare ca 8 000 pe från Marstrands ARV till 2036 väl inom tillståndsgiven ram för tätbebyggelsens storlek. Anslutningarna av Bollebygds/Olsfors och Kode ARV som medgavs av länsstyrelsen i beslut den 8 april 2021 motsvarar ytterligare 16 000 pe. Vid en anslutning av Marstrands ARV kommer det fortfarande att finnas en marginal på 153 000 pe innan taket 1 300 000 pe uppnås.

Maximal genomsnittlig veckobelastning (max GVB)

För den befolkningsökning som kan förutses inom Gryaabns upptagningsområde fram till 2036 finns det fortfarande god marginal till den tillståndsgivna maximala genomsnittliga veckobelastningen på 1 850 000 pe. Är befolkningen 955 000 pe beräknas 90-percentilen av max GVB kunna bli 1 528 000 pe, vid en kvot på 1,6. Marginalen bedöms då vara ca 300 000 pe till den tillståndsgivna maximala genomsnittliga veckobelastningen. Tillkommer Marstrands ARV med omgivningar med ytterligare ca 12 800 pe (dvs. 8 000 pe uppräknat med kvoten 1,6) inryms det väl inom marginalen till belastningstaket.

Utsläppsvillkor - halter och mängder

Utifrån det av Gryaab i ärendet redovisade underlaget och beräkningarna följer att gällande utsläppsvillkor för Ryaverket inte kommer att överskridas vid en anslutning av Marstrands ARV. Gryaab har på ett utförligt sätt redogjort för detta i anmälan till länsstyrelsen, med tillhörande kompletteringar. De modellberäkningar av reningsresultat som Gryaab genomfört inför förevarande anmälan visar entydigt att alla villkor för utsläpp till vatten kan innehållas under hela tillståndstiden fram till 2036.

Belastningsökningen vid Ryaverket av en anslutning av Bollebygd, Olsfors, Kode och Marstrands ARV uppvägs vidare av de processförbättringar som redan gjorts vid Ryaverket och sådana som förväntas genomföras i närtid. Halter i utgående vatten beräknas för alla scenarier vara under haltvillkoren.

Gryaabs arbete med att utveckla och förbättra reningsprocesserna har medfört att kapaciteten på eftersedimenteringen ökat. För närvarande kan flöden upp till 9 m³/s renas biologiskt, istället för 8,5 m³/s, som antogs vid beräkningarna som ligger till grund för Gryaabs nuvarande miljötillstånd från år 2020. Den ökade kapaciteten innebär att Gryaab kan ta emot och rena avloppsvatten från prognosticerad befolkning för Bollebygd, Olsfors, Kode och Marstrands ARV för såväl år 2030 som 2036, utan att utsläppta mängder skiljer sig väsentligt från vad som angavs inför prövningen av Ryaverkets nuvarande miljötillstånd och utan att mängdvillkoren i miljötillståndet överskrids.

De utgående mängderna på treårsbasis underskrider begränsningsvärdet även under en treårsperiod med höga flöden, motsvarande ”worst-case” för en treårsperiod de senaste 15 åren.

Gryaab gör gällande att underlaget/uppgifterna i anmälan styrker att gällande miljötillstånd, med villkor, för Ryaverket kan innehållas vid en anslutning av Marstrands ARV. Gryaab bestrider således länsstyrelsens påstående om att en osäkerhet skulle föreligga i detta avseende. Härutöver ska beaktas den ytterligare säkerhetsmarginal

som ligger i det kontinuerliga arbetet på Ryaverket med att bygga ut och förbättrade reningsprocessen.

Särskilt om säkerhet och marginaler i beräkningar av anslutningar

Gryaabs underlag för bedömning av framtida belastning på Ryaverket framgår av bilaga 1 till anmälan till länsstyrelsen, ”Belastningsuppskattningar och utsläppsimuleringar 2030 & 2036 - Anslutning av Bollebygd, Kode och Marstrand”.

Beräkningarna i bilaga 1 grundar sig på statistik och modeller för hur reningen vid Ryaverket fungerar under olika förhållanden. Gryaab gör gällande att bolaget förfogar över ett avancerat verktyg för beräkningar av olika belastningssituationer. Beräkningsmodellerna används kontinuerligt vid Gryaab för att simulera variationer i belastning och hur reningsprocesserna kan optimeras vid olika belastningssituationer. Styrkan med modellerna är att de utvecklats specifikt för de förutsättningar som finns vid Ryaverket. Gryaab gör därför gällande att de beräkningar som redovisas i bilaga 1 är tillförlitliga. Nedan följer i punktform en utveckling av de säkerhetsmarginaler (konservativa antaganden) som ingår i beräkningarna.

A. Inledningsvis kan konstateras att beräkningarna avser anslutning av alla tre avloppsreningsverken Marstrand, Kode och Bollebygd sammantaget. Det grundar sig i att tillskottet i belastning från vart och ett av reningsverken är så litet fram till 2036 i förhållande till den totala belastningen på Ryaverket att det inte bedömts meningsfullt att göra separata beräkningar.

B. Efter att Miljöprövningsdelegationen meddelat sitt beslut/miljötillståndet (januari 2020) har ytterligare processförbättringar genomförts vid Ryaverket. Det har medfört att kapaciteten att behandla avloppsvatten fullständigt, dvs. i alla biologiska och kemiska reningssteg, ökat med 0,5 m³/s. Det ska jämföras med den tillkommande belastningen från Marstrands ARV som 2036 i medeltal beräknas bli 0,04 m³/s. De två avloppsreningsverk som anmälades samtidigt med Marstrands ARV, nämligen Kode och Bollebygd/Olsfors ARV, beräknas 2036 sammantaget också tillföra 0,04 m³/s.

Processförbättringen har således inneburit att möjligheten att behandla tillkommande avloppsvatten ökat påtagligt, vilket inte legat till grund för prövningen av gällande miljötillstånd för Ryaverket. Den ökade kapaciteten innebär att Ryaverket kan ta emot och rena avloppsvatten för prognosticerad befolkning år 2030 och 2036 från Bollebygd, Olsfors, Kode och Marstrands ARV utan att utsläppta mängder skiljer sig på något avgörande sätt från vad som var förutsättningarna vid prövningen av gällande miljötillstånd för Ryaverket och utan att haltvillkor eller mängdvillkor på treårsbasis överskrids.

C. Gryaab gör, i motsats till länsstyrelsen, gällande att bolagets modellberäkningar utförts med hänsyn till osäkerhetsfaktorer i inkommande flöden och processvariationer. Modellen är vidare specifikt framtagen för förhållandena vid och förutsättningarna för Ryaverket. Resultaten får därmed anses tillförlitliga.

Exempel på säkerhetsmarginaler som beaktats i beräkningarna är att:

- de har utförts för tre olika flödesscenarier: lågflödesår, medelflödesår och högflödesår.
- beräkningarna har utförts för helår, tertialer samt 3-årsperioder, för att täcka in alla variationer.
- beräkningarna grundar sig på specifika driftsdata för Ryaverket från de senaste 15 åren.

Prognosen för framtida flöden av spillvatten och tillskottsvatten bygger på statistik från alla anslutna kommuner om vattenförbrukning per ansluten person. I scenarierna har sedan befolkningsutvecklingen, som varje kommun prognosticerat fram till 2030 och 2036, lagts till. Flödet av tillskottsvatten har antagits fortsätta öka i linje med ökningen de senaste åren. Beräkningarna utgår från den samlade, prognosticerade utvecklingen av befolkning och tillskottsvatten till Ryaverket för perioden fram till 2036 för alla anslutna kommuner. Tillskottet vid en anslutning av Marstrands ARV utgör som högst 0,8% av den totala belastning som beräkningarna utgår från.

D. För att kontrollera hur förutsättningarna för beräkningarna påverkar resultaten har en känslighetsanalys utförts, se bilaga 1 till anmälan. Känslighetsanalysen visar en avvikelse på endast 3% under de sämsta förutsättningarna/"worst-case". Analysen visar att begränsningsvärdet för BOD₇, som är den begränsande parametern, kommer att innehållas med marginal även om kapaciteten i eftersedimenteringen tillfälligt blir sämre i samband med de allra högsta flödena.

E. Det är ofrånkomligt att ett scenario som sträcker sig 16 år framåt i tiden innehåller vissa osäkerheter, vilket inte är unikt för denna miljöprövning utan utgör en ofrånkomlig konsekvens av hur den svenska miljölagstiftningen är utformad. Det är normalt att miljötillstånd meddelas med villkor som gäller för en lång tid framöver. Gryaab gör gällande att det av bolaget i ärendet redovisade underlaget är konservativt beräknat och med goda säkerhetsmarginaler och styrker att gällande miljö-tillstånd, med villkor, för Ryaverket kan innehållas med en anslutning av Marstrands ARV.

Gryaab gör vidare gällande att bolaget har kompetens och resurser att vidta nödvändiga åtgärder vid Ryaverket för att säkerställa gällande miljötillstånd och härtill hörande villkor.

Pågående/planerad utbyggnad av Ryaverkets avloppsreningsverk

Det pågår ett kontinuerligt arbete med om- och tillbyggnad av Ryaverket för att förbättra reningskapaciteten vid avloppsreningsverket. Med det av Miljöprövningsdelegationen den 29 januari 2020 meddelade beslutet om nytt miljötillstånd för Ryaverket följer ett antal villkor som ska uppfyllas. I villkoren ingår bland annat att Gryaab ska redovisa en handlingsplan för hur anläggningen ska anpassas för att efter 2036 klara skärpta utsläppsvillkor. Detta arbete är redan påbörjat och Gryaab har tillsatt en ny organisation som påbörjat nödvändiga utredningar, vilka ska utgöra underlag för de planerade om- och utbyggnaderna av Ryaverket. För att möta den ökade belastningen och det ökade flödet fram till 2036 utreder Gryaab samtidigt möjligheten att genomföra ett antal åtgärder i syfte att öka kapaciteten, drifttillgängligheten samt reningen av kväve, fosfor och BOD.

År 2036 kommer, som ett resultat av dessa åtgärder, helt nya anläggningsdelar vara färdigställda vid Ryaverket, vilket medför en kapacitet att behandla avloppsvatten från en befolkning avsevärt större än den som följer av nu gällande miljötillstånd för Ryaverket. Ett flertal åtgärder är möjliga att vidta ifall behov uppkommer av att förbättra reningskapaciteten vid Ryaverket och att flera av åtgärderna/anläggningarna sannolikt kommer att vara idrifttagna redan när Marstrands ARV ska anslutas till Ryaverket år 2030.

Den planerade utbyggnaden av Ryaverket följer av de villkor som beslutats av Miljöprövningsdelegationen i gällande miljötillstånd/beslut för Ryaverket från år 2020. Åtgärderna är således inte föremål för fastställelse/särskild prövning inom ramen för detta anmälningsärende. Detta medför en ytterligare säkerhetsmarginal till styrkande av att anslutningen av Marstrands ARV med marginal inryms i gällande miljötillstånd, med villkor, för Ryaverket. Detta vederlägger också den osäkerhet som länsstyrelsen synes hysa.

Miljö- och resurshushållningsfördelar med en anslutning av Marstrands ARV

Det finns stora fördelar med en anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket, bl.a. ur resurshushållningssynpunkt. Samtliga parametrar som jämförts, dvs. energi, kemikalier och transporter, minskar avsevärt per personekvivalent vid en sambehandling på Ryaverket i jämförelse med nuvarande behandling vid Marstrands ARV. Till det ska läggas Göteborg Energis utvinning av värmeenergi från det behandlade avloppsvattnet, för produktion av fjärrvärme, vid Ryaverket. Även resurshushållningen genom tillvaratagande av avloppsslammets energi och näringsinnehåll förbättras. Biogasen som produceras vid Ryaverket används som fordonsbränsle och ersätter därmed fossila bränslen. Näringsinnehållet i slammet tillvaratas genom återföring till jordbruksmark inom ramen för Revaq-certifieringen. Tunga transporter till och från Marstrands ARV på Koön kommer att försvinna. En gemensam rening av avloppsvatten vid Ryaverket ger även vinster genom större resurser för så väl driftsäkerhet, processförbättringar, övervakning som riskbegränsning.

Länsstyrelsen argumenterar i sitt beslut för att riskerna med planerade pumpstationer i Marstrand är stora men belyser inte att riskerna redan existerar då de här avloppen finns redan idag i enskilda avloppsanläggningar, av varierande kvalitet. Det finns därtill ett stort behov och intresse att kunna exploatera för nya bostäder i den aktuella delen av Kungälv kommun och sådana exploateringar pågår redan. En begränsande faktor idag är tillgången till dricks- och spillvattenlösningar. Det görs gällande att den miljömässiga kontrollen över sådana exploateringar blir betydligt bättre om kommunen, genom allmän va-anläggning, har ansvaret för avlopps-lösningen i exploateringsområdena, än om detta sker med privata, enskilda avlopps-lösningar med lokala utsläpp.

Det noteras att länsstyrelsen i sitt beslut inte alls berört fördelarna med anslutningen av Marstrands ARV till Ryaverket ur ett miljö- och resurshushållningsperspektiv. Under tiden fram till 2036 kommer 1 089 hushåll (motsvarande 3 267 pe), vilka idag har enskilda avloppslösningar, att anslutas till Kungälv kommuns allmänna va-system, för vidare transport och behandling vid Ryaverket. Detta underlättas och möjliggörs av en anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket, och skulle bli mycket mer komplicerat och sannolikt tidsmässigt fördröjt om anslutningen till Ryaverket inte medges. Länsstyrelsen har således i sitt beslut i ärendet inte beaktat att den anmälda anslutningen möjliggör att enskilda avlopp motsvarande 3 267 pe kan omhändertas.

Det saknas vidare kommentar eller referens i länsstyrelsens förbudsbeslut till underlaget från Medins Havs och Vattenkonsulter AB (ingavs som bilaga 3 till anmälan).

Länsstyrelsen lyfter i sitt beslut problematiken med tillskottsvatten i det kommunala VA-nätet. Kungälv kommun har dock ett långtgående arbete med att minska tillskottsvatten, där Marstrand är ett fokusområde och ett prioriterat område. Kungälv kommun har sedan flera år tillbaka arbetat för att minska de negativa effekterna av bräddning av avloppsvatten. Detta arbete pågår kontinuerligt genom att en dialog förs med tillsynsmyndigheten om bl.a. placeringar av avloppspumpstationer,

känslighet hos närmaste recipient och större pumpsumpar så att risken för bräddning minskar genom att reservaggregat för el eller sugtömningsbil hinner komma på plats. I detta arbete söker Kungälv kommun också robusta lösningar som ska finnas på plats hela tiden. Kommunen arbetar också med att i detaljplaner reservera ytor för både dagvattenhantering och för bräddvattenhantering, i närheten av avloppspumpstation.

Pågående utveckling/utbyggnad av Kungälv kommuns allmänna VA-anläggning

Kungälv kommun planering av dess framtida vatten- och avloppssystem har pågått sedan länge. Kommunen har dimensionerat sina överföringsledningar genom kommunen för att hantera all tillkommande bebyggelse, inklusive Marstrand. Länsstyrelsens antagande i sitt förbudsbeslut om att ingen risk uppkommer för berörda naturområden vid fortsatt drift av Marstrands ARV förutsätter att ingen ytterligare belastning tillkommer på Marstrands ARV. I förlängningen skulle förbudsbeslutet således hindra Kungälv kommun från att utveckla Marstrandsområdet, vilket bland annat är kommunens största turistmål, med många verksamheter och bostäder. Även utvecklingen av näringslivet i Marstrandsområdet blir begränsat av den förestående, bristande kapaciteten vid Marstrands ARV, vilket berör såväl det befintliga näringslivets utvecklingsmöjligheter som nyetablering av tillkommande näringsverksamheter.

Kungälv kommun har redan tagit beslut om att Marstrandsområdet ska förses med dricksvatten från kommunens nya vattenverk, beläget strax norr om Kungälv. Dricksvattenledningar kommer således att anläggas i hela det område som nu är aktuellt för anslutning av avloppsvatten till Ryaverket, oavsett om spillvattnet ska gå till Marstrands ARV eller Ryaverket. Normalt samförläggs alltid dricksvatten- och avloppsledningar. Det finns därmed stora och uppenbara tids- och planeringsfördelar med att avloppsledningarna kan anläggas i detta skede, när Kungälv kommun beslutat om ny vattenförsörjning för Marstrand. Byggnationen av de första delarna av VA-ledningarna är under upphandling och hela sträckan från Vävrå till Kastellegårdens pumpstation planeras vara klar i mitten av 2023. Tidpunkten för färdigställandet är relaterat till att Kode avloppsreningsverk ska anslutas till Gryaab,

vilken anslutning länsstyrelsen medgivit. Ledningssträckan Vävra till Marstrand planeras att börja projekteras senhösten 2021 eller början av 2022. Planeringen är att ha dessa ledningar (dricksvatten och spillvatten) i drift 2030. I projekteringen och den nu pågående upphandlingen har kommunen förutsatt och beaktat att anslutning ska ske av Marstrands ARV till Ryaverket, vid bl a dimensioneringen av ledningarna.

Oavsett om man väljer att leda spillvatten ut till Marstrands ARV eller till Ryaverket måste således nya spillvattenledningar byggas ut till Tjuvkil och vidare västerut över Nordön, Instön och Koön i Kungälv kommun. Det innebär att den störning som länsstyrelsen i sitt förbudsbeslut menar uppstår vid anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket, kommer att uppkomma ändå. Den överföringsledning på 14 km som länsstyrelsen särskilt fäster avseende vid finns och används redan idag, och det är endast kortare sträckor som behöver nyanläggas. På dessa kortare sträckor kommer Kungälv kommun dessutom, oavsett anslutningen till Ryaverket, att anlägga dricksvattenledningar, varför samordningsvinster finns med samförläggning av dricks- och spillvattenledningar. Härutöver finns det delvis redan befintliga ledningar som kommer att nyttjas för anslutningen till Ryaverket, till exempel en sjöförlagd ledningssträckning mellan Koön och Instön.

Länsstyrelsen har vidare i flera fall förelagt Kungälv kommun om att enskilda avlopp ska anslutas till det kommunala avloppssystemet. Utifrån den aspekten har Kungälv kommun nu velat få till en helhetslösning för hela den västra delen av kommunen, där merparten av de enskilda avloppen kan anslutas till kommunens allmänna va-nät och sedan ledas i ett samordnat ledningsnät och vidare till Ryaverket för behandling. Det ter sig motsägelsefullt att länsstyrelsen i detta ärende synes vara av uppfattningen att Marstrands ARV kan byggas om och finnas kvar, samtidigt som länsstyrelsen i andra ärenden anser att Marstrands ARV ska läggas ner och avloppsvattnet ska föras över till Ryaverket. Den senare uppfattningen återfinns uttryckligen i det nu gällande tillståndet för Marstrands ARV, vilket meddelades av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län i beslut den 11 december 2013. Gryaab delar Miljöprövningsdelegationens

uppfattning i det ärendet att avloppsvattnet från Marstrands ARV ska ledas till Ryaverket, för rening.

Om Kungälv's kommun långsiktigt, dvs. efter 2025, skulle behöva lösa avloppsreningen inom Marstrandsområdet med en lokal lösning måste en omfattande och sannolikt tidsutdragen process inledas för ett nytt tillstånd till avloppsreningsverk i Marstrand. Lokaliseringen skulle då behöva utredas särskilt, då det inte är självklart att placeringen av ett framtida avloppsreningsverk för området skulle vara aktuell på den plats där avloppsreningsverket är placerat idag. Marstrands ARV har idag en svår placering då det ligger högt upp och allt avloppsvatten behöver pumpas upp till anläggningen. Idag har kommunen att hantera luktstörningar för närliggande bostäder, både från avloppsreningsverket och den ”sista” avloppspumpstationen (”PA3”). Denna avloppspumpstation kommer dessutom inte att räckta till för större mängder avlopp från övriga delar och anslutna öar av Marstrandsområdet. Avloppsreningsverket är placerat i en känslig miljö, bland annat ligger det på gränsen till kommunens vattenskyddsområde för Marstrands vattentäkt.

En ny detaljplaneläggning skulle vidare behöva påbörjas eftersom den gällande detaljplanen inte rymmer ytterligare byggnader eller andra ytor. Detaljplaneprocesser tar betydande tid och med risk för överklaganden i flera instanser. Det finns således betydande svårigheter med detaljplaneläggning av samt motstående intressen gentemot de närboende vid en eventuell utökning av verksamheten vid det befintliga Marstrands ARV på Koön

En samlad lösning för Marstrands- och Kode-området är betydligt bättre ur ekonomisk synpunkt. Den lösning som länsstyrelsen förordat med anslutning av Kode ARV till Ryaverket, men separat VA-verksamhetsområde och avloppsrening för Marstrand blir avsevärt mer kostsam. Länsstyrelsens resonemang blir i denna del helt hypotetiskt och beaktar inte alla aspekter av och fördelar med en anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket. De åtgärder som genomförs på Marstrands avloppsreningsverk under innevarande år 2021 är till för att säkerställa att verket

ska kunna hantera höga flöden, samtidigt som utsläppsvillkoren ska kunna innehållas. Dessa åtgärder räcker endast till för att hålla Marstrands ARV i drift enligt gällande tillståndsvillkor till dess överföring av avloppsvattnet till Ryaverket är möjlig.

Mot bakgrund av det ovan nämnda ifrågasätter Gryaab bärigheten och riktigheten i de av länsstyrelsen anförda beslutsskälerna för att neka en anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket. Det görs gällande att en anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket sammantaget medför klart övervägande fördelar i förhållande till att bygga ut Marstrands ARV. De av länsstyrelsen i sitt förbudsbeslut framförda skälerna kan inte heller anses sakligt tillräckliga för att neka tillstånd för anslutning av Marstrands ARV till Ryaverket.

DOMSKÄL

Länsstyrelsen har förbjudit den anmälda ändringen mot bakgrund av en sammantagen bedömning där huvudskälerna är dels sannolika svårigheter att klara villkoren i Ryaverket p.g.a. för hög belastning tillsammans med de två övriga anslutningarna (vilka är mer angelägna), dels att anläggande av anslutningsledningar och pumpstationer (inkl. bräddningspunkter) är problematiska utifrån bl.a. Natura 2000-perspektiv.

Efter att ha gått igenom utredningen i målet konstaterar mark- och miljödomstolen att en utökning av verksamheten vid Ryaverket enligt anmälan inte kan ske utan att nya ledningar och pumpstationer måste anläggas. Delvis måste sådana åtgärder utföras inom Natura 2000-område på ett sätt som kan medföra en betydande påverkan på miljön inom området, varvid tillståndsplikt gäller enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Domstolen bedömer därför att den miljöpåverkan som anmäld anslutning kan medföra utgör sådan olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön som enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 miljöprövningsförordningen (2013:251) medför att ändringen är tillståndspliktig och således inte kan prövas inom ramen för en anmälan. Mark- och miljödomstolen finner därför att

länsstyrelsen haft fog för att förbjuda den anmälda ändringen. Gryaab:s överklagande ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 26 juli 2021.

Kristian Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Kristian Andersson, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.